

Jongens huilen niet
Seksueel geweld tegen allochtone jongens

Oebele Kooistra (Quality Data)

Jongens huilen niet
Seksueel geweld tegen allochtone jongens

Januari 2006
Amsterdams Centrum Buitenlanders
Kabelweg 37
1014 BA Amsterdam
020 6279460
acb@afsm.nl

Inleiding

Wanneer het over seksueel geweld gaat is de associatie bij de slachtoffers onmiddellijk dat het om vrouwen of meisjes gaat. En de daders mannen of jongens. En als seksueel geweld in verband gebracht wordt met allochtone jongens, denkt iedereen tegenwoordig onmiddellijk aan groepsverkrachtingen. Maar hoe zit het met het geweld tegen allochtone jongens en mannen zelf? Daar is verbluffend weinig over terug te vinden in de literatuur. Toch krijgt het Amsterdams Centrum Buitenlanders vanuit zijn doelgroep en vanuit zijn netwerken regelmatig signalen dat er wel degelijk iets aan de hand is. Maar er lijkt een taboe op te rusten om er openlijk vooruit te komen, dat je als jongen het slachtoffer bent geworden van seksueel geweld. Immers: jongens huilen niet.

Deze notitie, die op verzoek van het ACB werd samengesteld door Quality Data in Amsterdam, sluit aan bij andere activiteiten van het ACB. Eerder werd met het toneelstuk 'Ik, mijn Rozentuin' huiselijk geweld tegen Marokkaanse vrouwen aan de orde gesteld. Verder is het ACB met Schorer, COC-Amsterdam, Habibi Ana en HVO-Querido partner in het project Veilige Haven, een opvangproject voor moslimjongeren die vanwege hun seksuele voorkeuren met hun sociale omgeving in de problemen zijn gekomen.

De notitie 'Jongens huilen niet' werd financieel mogelijk gemaakt door de Provincie Noord-Holland.

Opzet

Deze notitie geeft eerst een beschrijving van seksueel geweld tegen jongens en mannen en de gevolgen daarvan. Ten tweede wordt seksueel geweld tegen jongen en mannen gedefinieerd. Daarna wordt ingegaan op de aard en omvang van seksueel geweld tegen jongens en mannen, waarbij aansluitend apart het fenomeen jongensprostitutie wordt behandeld en de oververtegenwoordiging van Marokkaanse jongens als slachtoffer van seksueel misbruik en prostitutie wordt belicht. Voorts wordt een vorm van geweld genoemd, namelijk geweld wegens seksuele voorkeur (i.c. homoseksualiteit). Dan volgt de vraag of seksueel geweld tegen jongens en mannen minder voorkomt of dat er wat anders aan de hand is. Tot slot wordt er een aantal aanbevelingen gedaan.

De notitie is geschreven aan de hand van beschikbare literatuur, deskresearch en een aantal telefonische interviews.

Samenvatting

In vrijwel elke cultuur wordt jongens in hun puberteit en adolescentie bijgebracht sterk te zijn. Seksueel geweld tegen jongens en mannen is daarom moeilijk bespreekbaar en er wordt weinig onderzoek naar gedaan. Bij seksueel misbruik, vaak door bekenden, verloopt de seksuele ontwikkeling meestal anders dan normaal. Daders van seksueel misbruik zijn doorgaans ook zelf slachtoffer van misbruik geweest. Mannen schamen zich, verwijten

zichzelf en hebben schuldgevoelens. Zeker als er sprake is geweest van een erectie en zaadlozing als automatische reactie op fysieke stimulatie. Ook komt seksueel geweld voor binnen mannenrelaties, met als gevolg angstklachten, depressieve gevoelens en verlies van eigenwaarde. Slachtoffers van seksueel geweld vinden het moeilijk een (nieuwe) relatie te beginnen. Seksueel misbruik komt al voor bij jongens vanaf 10 jaar, vaak door familieleden en pedoseksuelen. Vanaf 12 jaar is tevens sprake van geweld wegens seksuele voorkeur van en prostitutie en vanaf 18 jaar ook seksueel geweld in mannenrelaties.

Geld, geen dak boven het hoofd en aandacht zijn de belangrijkste factoren bij seksueel misbruik. Onderzoek toont aan dat met name Marokkaanse jongens hiervoor gevoelig zijn. Omdat er tot nu toe weinig systematisch en consistent onderzoek is gedaan naar seksueel geweld tegen allochtone jongens laten de verschillende onderzoeken een ander beeld zien. Het Centraal Bureau voor de Statistiek komt voor 2004 op 1.193 niet-westerse slachtoffers van seksueel geweld. Het meest recente onderzoek spreekt van 1 op de 10 jongens van Marokkaanse en Turkse achtergrond als slachtoffer van seksuele dwang. De verschillende onderzoeken hanteren verschillende definities van seksueel geweld, maar maken aannemelijk dat er sprake is van een onderrapportage. Allochtone jongens doen zelden aangifte, en als er wel meldingen zijn, worden deze niet omgezet in aangiften. Ook wordt er bij de politie niet geregistreerd op etniciteit. Seksueel misbruik vergroot de kans op prostitutie en de noodzaak aangewezen te zijn op *sugardaddies*. Allochtone jongens komen bij deze mannen terecht, omdat zij niet naar officiële hulpverleningsinstanties durven te gaan.

Marokkaanse jongens zijn oververtegenwoordigd als slachtoffer van seksueel misbruik door pedoseksuelen en prostitutie. Dit omdat zij vaker dan andere allochtone jongens zonder toezicht op straat rondhangen. Maar ook omdat zij goed 'in de markt' liggen.

Allochtone jongens kennen vaak geen homoseksuele identiteit, maar wel homoseksueel gedrag. Het hebben van homoseksuele gevoelens botst met de eigen culturele waarden en normen. Vooral jongens uit een macho-cultuur of met een islamitische achtergrond zullen de familie deze schande willen besparen en leiden derhalve een dubbelleven.

Deze notitie zet een aantal vormen van seksueel geweld naast elkaar en constateert dat er sprake is van een onderrapportage. De problematiek is groter dan uit onderzoek en de cijfers blijkt. Politie, hulpverlening en maatschappelijke organisaties zullen een inhaalslag moeten maken om de daadwerkelijk aard en omvang van dit probleem te leren kennen en de nodige maatregelen te nemen.

Jongens huilen niet

Als aan mannen wordt gedacht in relatie tot seksueel geweld, wordt er doorgaans van uit gegaan dat zij daders zijn. Toch laat onderzoek zien dat tenminste één op de 20 mannen ooit als jongen seksueel geweld heeft ondergaan. Dit cijfer ligt waarschijnlijk hoger, doordat mannelijke slachtoffers van seksueel geweld vaak onzichtbaar blijven. Onder seksueel geweld wordt verstaan: seks die (achteraf) tegen de zin van een jongen/man is gebeurd of waarvan hij

(achteraf) het gevoel had dat hij niet kon weigeren. Dit kan gaan om seksueel misbruik in de jeugd, verkrachting en aanranding of mishandeling in de relatie.¹ In vrijwel elke cultuur wordt jongens in hun puberteit en adolescentie bijgebracht sterk te zijn. Het tonen van gevoelens wordt gezien als zwakte. Mannen worden geacht hun eigen boontjes te doppen. Het is dan ook geen wonder dat jongens die te maken hebben met seksueel misbruik in hun jeugd minder snel aangifte doen bij de politie dan meisjes en ook minder snel een beroep doen op hulpverlening. Zij zoeken pas hulp als het niet anders kan. Als er seksueel misbruik in het spel is, verloopt de seksuele ontwikkeling van het slachtoffer vaak anders dan normaal. Jongens die ermee te maken hebben gehad kunnen onzeker zijn over hun seksuele voorkeur. Het kan ook resulteren in minderwaardigheidsgevoelens, dwangmatig masturberen, een afkeer van seks of angst voor intimiteit. In sommige gevallen kan het (later) ook leiden tot dwangmatige seks, alcohol- en/of drugsverslaving, prostitutie en persoonlijkheidsstoornissen. In 80% van de gevallen van misbruik is de dader een man. In 40% van de gevallen is het een bekende (vader, broer, ooms, leerkracht, buurman).² Daders van seksueel misbruik zijn vaak ook zelf slachtoffer van misbruik geweest. Over seksueel misbruik in de jeugd van jongens is weinig bekend. Over verkrachting en aanranding van mannen nog minder. Er is weinig studie naar gedaan en er wordt weinig over geschreven in de media. Uit het onderzoek dat wel bekend is, komt naar voren dat mannen na deze misdrijven dezelfde gevoelens ervaren als vrouwelijke slachtoffers, zoals schaamte, zelfverwijt en schuldgevoel. Daarnaast hebben zij extra problemen omdat de maatschappelijke norm is dat mannen zichzelf moeten kunnen beschermen. Er kan ook verwarring ontstaan bij het slachtoffer als hij tijdens een verkrachting een erectie krijgt. Sommige mannen kunnen hierdoor geloven dat zij niet verkracht zijn, of zelfs toestemming hebben gegeven. Een erectie of zaadlozing kan een automatische reactie zijn op fysieke stimulatie. Dit betekent echter niet dat er toestemming is gegeven of dat het slachtoffer er zin in had. Seksueel geweld komt ook voor binnen mannenrelaties. Anders dan bij (eenmalige) verkrachting wordt het slachtoffer dan voor een langere tijd misbruikt. In het onderzoek van de Rutgers Nisso groep (2003) duurde een gewelddadige relatie bij 44% van de ondervraagden langer dan een jaar. Het opdringen van (onveilige) seks en het opdringen van seks met anderen zijn de meest genoemde vormen van seksueel geweld in het rapport. Ook hier zagen sommige respondenten de gedwongen seks met hun partner niet als verkrachting. Mannen die uit een gewelddadige relatie komen hebben last van angstklachten, depressieve gevoelens en een verlies van eigenwaarde. Ze beginnen ook minder snel een nieuwe relatie omdat ze het moeilijk vinden vertrouwen te hebben.³

Seksueel geweld gedefinieerd

In opdracht van het Ministerie van Justitie is in 2001 een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de aard en omvang van seksueel misbruik en prostitutie van minderjarige allochtone jongens. Aanleiding voor deze opdracht waren de signalen vanuit de hulpverlening dat bepaalde groepen allochtone jongens, vergeleken met autochtone jongens, een relatief grotere

¹ Hulp aan slachtoffers van seksueel geweld, Rutgers Nisso groep, 2003

² Jongens worden in vergelijking met meisjes vaker extra-familiaal misbruikt. Meisjes vaker intra-familiaal. Jongens worden vaker misbruikt door niet-verwante plegers met een zorgtaak zoals voetbaltrainer en oppas.

³ http://gayhealth.nl/e-male/toon_artikel.php?id=306

kans hebben om slachtoffer te worden van seksueel geweld en prostitutie.⁴ Aangezien de aard en omvang van seksueel geweld verschillen per onderzoek, vaak vanwege een andere definitie, wordt hier de definitie van seksueel misbruik gehanteerd die Van Horn et al ook hebben genomen. Seksueel misbruik wordt als volgt gedefinieerd:

- het betrekken van een kind in seksuele activiteiten, of het doen van pogingen daartoe, dan wel het er mee dreigen, of er beangstigende toespelingen op maken, of een appèl doen op min of meer latente seksuele gevoelens;
- ten behoeve van bevrediging van eigen (lust of macht) behoeften van de pleger;
- tegen de zin in van het kind, of waarbij het kind het gevoel heeft zich er (=seksuele activiteiten) niet aan te kunnen onttrekken, als gevolg van lichamelijk of relationeel overwicht, emotionele druk, dwang of geweld, of waarvan het onvoldoende begrip heeft, of die niet passen bij de ontwikkelingsleeftijd van het kind.⁵

Onder seksuele activiteiten wordt begrepen: het door het kind ondergaan of moeten uitvoeren van seksuele handelingen, het moeten dulden van seksuele toenaderingen, het blootgesteld worden aan exhibitionisme, het zich moeten ontkleden of zich laten ontkleden met een seksuele intentie, het kind passief of actief betrekken bij op erotische prikkeling gericht beeld- of geluidsmateriaal, bijvoorbeeld film, video, foto, tekening of 06-lijnen. Seksueel in deze context is datgene wat met een erotische intentie betrekking heeft op de geslachtsorganen of borsten, alsmede de mond en/of anus van slachtoffer en/of pleger.⁶

Seksueel misbruik komt al voor bij jongens vanaf 10 tot 12 jaar. Het gaat hierbij om extra-familiaal misbruik en misbruik door pedoseksuelen. Bij jongens vanaf 12 tot 18 jaar is tevens sprake van geweld wegens seksuele voorkeur en prostitutie. Mannen vanaf 18 jaar worden vooral geconfronteerd met seksueel geweld in mannenrelaties, geweld wegens seksuele voorkeur en prostitutie.

Aard en omvang seksueel geweld

De meeste autochtone en allochtone jongens zijn misbruikt door niet-verwante plegers, meestal pedoseksuele mannen van middelbare leeftijd die in de nabije omgeving van de slachtoffers wonen. In het onderzoek van Van Horn et al is een bevestiging gevonden voor bevindingen uit eerder onderzoek dat factoren die de kans op seksueel misbruik vergroten voor allochtone jongens niet anders zijn dan voor autochtone jongens. De gevoeligheid voor de aandacht, vleierijen, en materiele en/of financiële beloningen van de pleger vergroten de kans op seksueel misbruik. Bovendien speelt ook de psychische druk van vriendjes een rol in het toelaten en/of uitvoeren van seksuele handelingen. Met betrekking tot de aard van het misbruik zijn de, in dit onderzoek, gevonden verschillen tussen autochtone en allochtone

⁴ Horn, J.E. van [et al], Aard en omvang seksueel misbruik en prostitutie minderjarige allochtone jongens: een verkennend onderzoek. Leiden: FORA, 2001, pag. i e.v.

⁵ Wafelbakker, F., & Raijmakers, L.P.T. (Red.), Handelen bij vermoeden van seksueel misbruik van kinderen en jeugdigen. Richtlijnen voor beroepsbeoefenaren, Assen: Van Gorcum, 1994

⁶ Horn, J.E. van [et al], Aard en omvang seksueel misbruik en prostitutie minderjarige allochtone jongens: een verkennend onderzoek. Leiden: FORA, 2001, pag. 17

jongens niet of nauwelijks significant. De meeste jongens zijn meerdere malen misbruikt gedurende een periode van 1 jaar of korter. De seksuele handelingen die de jongens hebben moeten ondergaan en/of uitvoeren, bestonden uit aanrakingen en betastingen van de pleger boven of onder de kleding, meestal in het ano-genitale gebied.

Uit de databestanden van 10 politieregio's, afdeling Sociale Jeugd en Zeden, en een diagnostische instelling zijn over de periode 1998, 1999 en 2000 gegevens verzameld over onder andere de aard van het seksueel misbruik van 1031 seksueel misbruikte minderjarige autochtone (85,5%) en allochtone (14,5%) jongens. De gemiddelde leeftijd van de slachtoffers was 10 jaar bij aanvang van het misbruik. De twee grootste allochtone groepen jongens zijn van Marokkaanse (24%) en Surinaamse (14%) afkomst. In de steekproef is het aantal Turkse (5%) en Antilliaanse (5%)⁷ jongens relatief klein. De overige allochtone jongens (51%) zijn afkomstig uit verschillende Aziatische, Zuid-Amerikaanse, Afrikaanse (boven en beneden de Sahara) en Europese landen.

Anno 2005 weet de Politie Amsterdam-Amstelland bij monde van voorlichter Remco Gerritsen te melden dat er niet op etniciteit wordt geregistreerd. Wat er aan aangiften binnenkomt is minimaal en het gaat hierbij vaak om zaken die zich zeven tot acht jaar geleden hebben afgespeeld, incidenteel zijn en meestal gaat het om pedofilie.⁸

Het Gay & Lesbian Switchboard, het landelijke informatiepunt voor alle vragen met betrekking tot homoseksualiteit, geeft aan dat meldingen van seksueel misbruik van allochtone jongens in de minderheid zijn. Joop Veenendaal, telefonisch medewerker bij Gay & Lesbian Switchboard, meldt desgevraagd dat in de gesprekken met allochtone jongens die naar het informatiepunt bellen pas later in het gesprek duidelijk wordt dat er seksueel misbruik in het spel is geweest. Maar merkt daarbij op dat het vooral jongens zijn die bellen die hun weg al min of meer gevonden hebben. Het gaat hierbij met name om Marokkaanse en Antilliaanse jongens die seksueel misbruik melden. Antilliaanse jongens geven aan dat het vooral om incest gaat. Veenendaal spreekt over 'heel regelmatig' dat allochtone jongens bellen over seksueel misbruik. Daarbij worden situaties op school genoemd tussen leraar en leerlingen, maar vooral over misbruik door neven, ooms en buurmannen. Ook spreekt Veenendaal over het voordoen van Marokkaanse vaders van bijvoorbeeld hoe te masturberen. Of dit overdrachtelijk is of dat er een seksuele component in het spel is, cq incest, is niet helemaal duidelijk.

Schorer heeft onderzoek gedaan naar seksueel geweld in mannenrelaties. Het opdringen van (onveilige) seks en het opdringen van seks met anderen zijn de meest genoemde vormen van seksueel geweld. Van de 51 mannen die zijn geïnterviewd als slachtoffer had 1 respondent een Surinaamse achtergrond, 1 een Marokkaanse en 2 hadden hierop geen antwoord gegeven. Dat er zo weinig respondenten met een niet-westerse achtergrond zijn benaderd, heeft

⁷ Veldwerkers in Amsterdam melden dat het aantal Antilliaanse jongens dat misbruikt wordt vrijwel even groot is als die van Marokkaanse jongens

⁸ Er zijn aanwijzingen dat in de databases van de politie het aantal allochtone jongens waarschijnlijk veel groter is. Dit omdat de in Nederland geboren allochtone jongens vaak met de Nederlandse nationaliteit worden geregistreerd.

waarschijnlijk te maken met de wervingsmethode. Bij 2 respondenten is duidelijk sprake van seksueel geweld. Daarnaast is er een antwoordmogelijkheid van een combinatie van fysiek, psychisch, en/of seksueel geweld waar 21 respondenten als slachtoffer op reageerden. De onderzoekers concluderen dat psychisch geweld dat meer onderdeel uitmaakt van de dynamiek van de relatie redelijk gemakkelijk te bespreken was. Maar bij het praten over fysiek geweld en vooral ook seksueel geweld de mannen zich in de meeste gevallen beperkten tot het noemen van voorvallen of vrij oppervlakkige omschrijvingen. Ook wordt melding gemaakt van onveilige seks. Van 2 respondenten en 4 partners was bekend dat zij geïnfecteerd waren met hiv. In slechts 1 geval werd hierbij het opdringen van onveilige seks vermeld. Iemand bewust besmetten is een vorm van geweld. Bij 10 respondenten bleef het seksuele geweld niet beperkt tot het opdringen van seks. 7 mannen noemden gedwongen seks. Verkrachting werd 4 keer gemeld door de respondenten. Andere vormen van seksueel geweld waren het uitoefenen van kritiek op seksueel gedrag, onthouding van seks als straf, pijnlijke seks (zonder wederzijdse afspraken), en het opdringen van speciale seksuele handelingen.⁹

Het Centraal Bureau voor de Statistiek registreert slachtoffers van geweldsdelicten. Het gaat hierbij om seksuele delicten, mishandeling en bedreiging. Over 2004 zijn de volgende cijfers bekend.¹⁰

Mannen	Geweldsdelicten	
Slachtoffers	Totaal geweldsdelicten	Seksuele delicten
Perioden	In % van de bevolking van 12 jaar en ouder	In % van de bevolking van 15 jaar en ouder
2001	7,0	0,4
2002	7,2	0,3
2003	7,5	0,3
2004	6,5	0,2

De gepresenteerde cijfers zijn gebaseerd op vragen naar slachtofferschap van veel voorkomende criminaliteit in het Permanent Onderzoek Leefsituatie (POLS) van het Centraal Bureau voor de Statistiek. POLS is een steekproefonderzoek en de resultaten van steekproefonderzoek zijn altijd een schatting van de (meestal onbekende) waarden in de werkelijke populatie.

Om tot absolute aantallen te komen voor 2004:

Totaal mannen 2004 in Nederland	Totaal mannen	Waarvan Niet-Westers
10 jaar en ouder	7.043.430	698.816

⁹ Kers, S., Nijman, A., Ramaekers, S., Geweld in mannenrelaties: Een verkennend onderzoek naar de aard, de dynamiek en de gevolgen van geweld in mannenrelaties, Schorer, januari 2004, pag. 19 e.v.

¹⁰ Centraal Bureau voor de Statistiek, Voorburg/Heerlen 2005-12-09. Met dank aan de heer Kees Hopstaken van TransAct te Utrecht.

% Niet-Westerners		9,92
-------------------	--	------

Dat zou in absolute aantallen betekenen:

Mannelijke slachtoffer geweld (6,5%)	457.823	45.423
Mannelijke slachtoffer seksueel geweld (0,2%)	14.087	1.398

Tot de categorie 'niet-westerners' behoren allochtonen uit Turkije, Afrika (boven en beneden de Sahara), Latijns-Amerika en Azië met uitzondering van Indonesië en Japan.

Bij deze absolute aantallen zal met een aantal corrigerende factoren rekening gehouden moeten worden: leeftijdsopbouw, onderrapportage en of het gaat over slachtoffers in 1 jaar of ooit.

De leeftijdsopbouw voor de mannelijke bevolking van niet-westerse afkomst en autochtone afkomst wijkt nogal af. Het percentage 10-50 jarigen (absoluut resp. 4.539.651 en 596.565) is 13,14. Het aantal niet-westerse mannelijke slachtoffers in 2004:

Geweld	38.777
Seksueel geweld	1.193

Er is sprake van een onderrapportage, veroorzaakt door mannen, omdat zij er niet over praten¹¹:

Samenstelling van bekeken dossiers		
	Seksueel misbruik	Landelijke leeftijdsverhouding
Allochtone jongens	14,5	19,2
Autochtone jongens	85,5	80,8

Grotere aantallen mannelijke slachtoffers worden gevonden in onderzoek naar huiselijk

¹¹ Horn, J.E. van [et al.], Aard en omvang seksueel misbruik en prostitutie minderjarige allochtone jongens: een verkennend onderzoek. Leiden: FORA, 2001, pag. 54 e.v. En: Dijk, T.J. van, & Oppenhuis, E.V., Huiselijk geweld onder Surinamers, Antillianen en Arubanen, Marokkanen en Turken in Nederland: aard, omvang en hulpverlening, Hilversum: Intomart, 2002

geweld tegen mannen.¹² Daarbij is gekeken naar het percentage van allochtonen mannen in de Nederlandse bevolking dat aangeeft *ooit* slachtoffer te zijn geweest van huiselijk geweld (daarbij is het percentage aangegeven van vormen van huiselijk geweld door partner):

Totaal slachtoffer fysiek geweld	20,4	(2,5)
Totaal slachtoffer seksueel geweld	3	(-)
Totaal slachtoffer geestelijk geweld	14,2	(5,1)
Totaal slachtoffer huiselijk geweld (combinatie van 3 vormen)	23,7	(5,4)

In het recente onderzoek 'Seks onder je 25^e' onder jongeren van De Graaf et al (2005)¹³ vonden de onderzoekers dat 1 op de 10 jongens van Marokkaanse en Turkse achtergrond ervaring hadden als slachtoffer van seksuele dwang (significant vaker dan andere groepen rapporteerden zij dat zij ook wel eens dwang uitoefenden). Bij de Marokkaanse jongens had het geweld opvallend vaak vóór het 12^e jaar plaatsgevonden. Surinaamse en Antilliaanse jongens scoorden lager wat betreft gedwongen zijn, maar hoger dan autochtone jongens.

Jongensprostitutie

Op grond van de informatie van de politie en hulpverleners kan worden geconcludeerd dat het niet eenvoudig is om een schatting te maken van de omvang van prostitutie van minderjarige allochtone jongens. Belangrijkste factoren die hierin een rol spelen zijn het taboe op homoseksuele contacten, het wantrouwen van de jongens ten opzichte van instellingen en de toename in het gebruik van internet en mobiele telefoons voor het leggen van contacten met klanten. Eén van de in publicaties meest beschreven groepen zijn de Marokkaanse jongens. Volgens de laatst bekende telling, verricht in 1994, zouden zich minimaal 3.000 jongens op jaarbasis in het prostitutiecircuit begeven.¹⁴ In het onderzoek van Van Horn et al is via extrapolatie van onder andere gegevens uit hulpverleningsinstellingen, het aantal minderjarige jongens geschat op 1.500, waarvan tussen de 10% en 30% van Marokkaanse afkomst. Turkse, Surinaamse en Antilliaanse jongens worden in de prostitutie wel gesignaleerd, maar komen in de jaarverslagen van de hulpverleningsinstellingen nauwelijks terug. Seksueel misbruik wordt in divers onderzoeken beschouwd als een van de factoren die de kans op prostitutie vergroten.

¹² Dijk, T.J. v., & Oppenhuis, E.V., Huiselijk geweld onder Surinamers, Antillianen en Arubanen, Marokkanen en Turken in Nederland: aard, omvang en hulpverlening. Hilversum: Intomart, 2002. En: Wittebrood, K. & Veldheer, V., Partnergeweld in Nederland: een secundaire analyse van de Intomart-onderzoeken naar huiselijk geweld. Tijdschrift voor Criminologie, 47(1), pag. 3-23

¹³ Graaf, H. de, Meijer, S., Poelman, J., Vanwesenbeeck, I., Seks onder je 25^e. Seksuele gezondheid van jongeren in Nederland anno 2005, Rutgers Nisso Groep/Soa Aids Nederland, RNG-studies nr. 7, Delft: Eburon, 2005

¹⁴ Dit aantal is gebaseerd op tellingen verricht in 1994 in de steden Den Haag, Rotterdam en Amsterdam. In: Gelder, P. van, Kwetsbaar, kleurig en schaduwwijk: jongens in de prostitutie, een verschijnsel in meervoud. Amsterdam: Thela Thesis, 1998

Uit het onderzoek van Van Horn et al blijken dat dak- en thuisloosheid en een acute financiële nood voor de meeste jongens de belangrijkste redenen om in de prostitutie te werken, naast dat met name Marokkaanse jongens aanzien verwerven door het geld dat ze hebben verdiend in de prostitutie.¹⁵

Jongens die dak- en thuisloos zijn of in acute financiële nood verkeren vinden onderdak in de club waar ze werken of huren een gezamenlijke kamer. Ook klanten nemen jongens in huis. In ruil voor seksuele tegenprestaties wordt hun - al dan niet tijdelijk - kost en inwoning aangeboden. Het inwonen bij deze zogenaamde *sugardaddies* is voor veel jongens aantrekkelijker dan het rondhangen in parken, bosjes en rond het Centraal Station. Ook komen jongens bij deze mannen terecht omdat zij niet naar officiële hulpverleningsinstanties durven te gaan.¹⁶

Marokkaanse jongens

De Marokkaanse jongens zijn, vergeleken met ander allochtone jongens, relatief oververtegenwoordigd als slachtoffer van seksueel misbruik en prostitutie. In de jaarverslagen van de hulpverleningsinstellingen die aan het onderzoek van Van Horn et al hebben deelgenomen, komen de Marokkaanse jongens echter niet als grootste groep naar voren. Met betrekking tot het aantal in de politie-bestanden geregistreerde seksueel misbruikte jongens is een onderrapportage geconstateerd van het aantal autochtone, maar vooral allochtone jongens. Het vermoeden bestaat dat Marokkaanse jongens een grotere kans hebben om benaderd te worden door pedoseksuelen, omdat ze vergelijkbaar met Turkse jongens vaker zonder toezicht op straat rondhangen en op zoek zijn naar aandacht en geld.¹⁷ Ook door de vermeende voorkeur van pedoseksuelen voor Marokkaanse jongens zou deze kans groter zijn dan voor andere jongens.¹⁸ Marokkaanse jongens liggen goed 'in de markt'.

Geweld wegens seksuele voorkeur

Stichting Habibi Ana meldt een vorm van geweld die te maken heeft met jongens die homoseksuele gevoelens hebben. Dit manifesteert zich onder andere in verstoting van de jongens door de familie en/of dat de jongens door familie in elkaar geslagen worden. Jongens kunnen in de gezinssituatie maar beter hun mond houden over seksuele gevoelens voor andere

¹⁵ Stavenuiter, I., Marokkaanse jongens en seksueel misbruik. BVA Bulletin, 7(3-4), 1997, pag. 17-18

¹⁶ Bruijn, B. de, Schemergebied in bossen en bordelen: jongensprostitutie in Nederland, Keerzijde, 10, 1996, pag. 6-9. En: Lagemaat, G. van der, Jongensprostitutie: een carrière van betekenis, Jeugd en Samenleving, 1989/4, pag. 211-233. En: Poel, S. van der, In de bisnis. Professionele jongensprostitutie in Amsterdam, Arnhem, 1991

¹⁷ Gelder, P. van, Kwetsbaar, kleurig en schaduwwijk: jongens in de prostitutie, een verschijnsel in meervoud. Amsterdam: Thela Thesis, 1998. En: El Kaka, I., 'Tropische snoepjes': signalen over seksueel misbruik Marokkaanse jongens. Contrast, 6, 1999, pag. 8-9

¹⁸ Medusa, Landelijk overzicht van het huidige aanbod van hulpverlening na en preventie van seksueel geweld. Utrecht: Stichting Medusa, 1993. En: El Kaka, I., 'Tropische snoepjes': signalen over seksueel misbruik Marokkaanse jongens. Contrast, 6, 1999, pag. 8-9

jongens. Maar ook op de schoolpleinen en plekken waar jongens rondhangen, is uiterste voorzichtigheid geboden. Je zegt bijvoorbeeld niet dat je met vrienden gaat stappen. Je gaat niet stappen met vrienden. Een vriend is een nicht. Stappen doe je met *matti's*, een uit het sranantongo overgenomen woord, dat zoveel als maat betekent. Dit voorbeeld uit de jeugdtaal anno 2005 geeft aan hoe groot de sociale druk is onder jongeren als het gaat over homoseksualiteit. Ook Nederlandse jongens zullen er niet meer aan denken het over vrienden te hebben, ook die hebben alleen nog maar *matti's*.

Homoseksueel gedrag is van alle tijden en culturen, homoseksuele identiteit is dat niet, die is cultureel bepaald. Wat wij een homoseksuele of lesbische identiteit noemen is niet ouder dan het einde van de negentiende eeuw en geografisch beperkt tot West-Europa en de beide kusten van Noord-Amerika en een aantal grote steden in de rest van de wereld. Het universele karakter van homoseksueel gedrag betekent dat er ook onder de migranten in ons land jongens, meisjes, mannen en vrouwen zijn die zich meer tot seksegenoten aangetrokken voelen dan tot het andere geslacht en die zich niet onmiddellijk thuisvoelen in de Nederlandse homoscene. In de literatuur gaat men er doorgaans vanuit dat uiteindelijk tussen de 3% en 5% van de jongeren beseft homoseksueel te zijn. Dit percentage lijkt universeel te zijn en omvat niet de jongeren die biseksueel zijn of die om welke reden dan wel homoseksuele contacten hebben, maar heteroseksueel zijn. Op een totaal van 10.000 Turkse en 18.000 Marokkaanse jongeren in Amsterdam in de leeftijd van 10-24 jaar kunnen we er dus vanuit gaan dat tussen de 850 en 1.400 van hen homoseksueel zijn. Zowel het toegeven aan hun gevoelens, als dat juist niet doen kan hen in grote sociale en psychische problemen brengen. Want het westerse rolmodel van coming out kan gemakkelijk leiden tot een breuk met de eigen sociale omgeving. In groepsculturen (zeker wanneer die een religieus karakter dragen), waarin de familie een centrale rol vervult betekent de aantasting van de eer van de familie (een coming out wordt doorgaans zo opgevat) uitstoting en het verlies van alle sociale contacten. Een afscherpende houding om seksualiteit bespreekbaar te maken bemoeilijkt de coming out van allochtone jongeren. Hun gedrag wordt weliswaar regelmatig getolereerd, zolang de familie maar niet in opspraak komt. In de islam, evenals in bepaalde christelijke stromingen wordt homoseksualiteit ronduit als zonde beschouwd. Of het is een ziekte die genezen kan worden. Of een westerse perversie. Dit bemoeilijkt niet alleen het leven van allochtone jongeren met homoseksuele contacten, het bemoeilijkt ook gezondheidsvoorlichting en psychosociale hulpverlening. En het negatieve karakter dat door de islam aan homoseksualiteit wordt toegedicht wordt ook opgevat als een rechtvaardiging voor macho-achtige verbale en fysieke agressiviteit tegenover homoseksuelen en lesbiënnes, wat in de jeugdcultuur en vooral in het onderwijs tot uitdrukking komt¹⁹

Leven als een gediscrimineerde minderheid betekent stress. Er bestaat een voortdurend spanningsveld in het balanceren tussen twee culturen, kiezen voor een leefstijl en daar soms niet voor uit willen komen en niet de vaardigheden bezitten hoe hier mee om te kunnen gaan.

¹⁹ Overigens is in een groot aantal moskeeën en aanverwante organisaties een serieuze discussie over islam en homoseksualiteit op gang gekomen. Dit is overigens een discussie die zich niet van bovenaf laat afdwingen. Verschillende grote moskeekoepels (onder andere Turkse en Marokkaanse) onderhouden reguliere contacten met homo-organisaties. Een belangrijk element in deze interne debatten is, dat hoe met ook denkt over homoseksualiteit, geweld tegen homoseksuelen strijdig is met de islam en derhalve is voor moslims zulk geweld verboden.

Dat brengt de nodige spanningen met zich mee; stress, psychische en allerlei lichamelijke klachten. Daarnaast voelen mensen zich onveilig zowel binnen de eigen gemeenschap als binnen de Nederlandse samenleving.²⁰

Onderrapportage of minder voorkomen?

Aangezien verschillende onderzoeken melding maken van een onderrapportage is de omvang van het probleem vermoedelijk veel groter. Er is geen recent onderzoek naar deze problematiek en het rapport van Van Horn et al (2001) is een van de weinige uitgebreide onderzoeken naar dit onderwerp. De literatuur die er wel ligt is onsystematisch. Alleen het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft cijfers kunnen leveren over 2004. Jongens die seksueel misbruikt zijn en/of in de prostitutie werkzaam zijn, kenmerken zich door een relatief grote 'onzichtbaarheid' (dark number). Doorgaans wordt aangenomen dat een combinatie van factoren hieraan ten grondslag ligt. Zo wordt bijvoorbeeld het taboe rondom seksueel misbruik en prostitutie beschouwd als een van de factoren die kan bijdragen aan de ontkenning van jongens slachtoffer te zijn (geworden) van seksueel geweld en/of prostitutie. Mannelijkheid wordt niet in verband gebracht met slachtofferschap. Het hebben van seks met mannen kan bovendien, vooral als de jongen fysieke lustgevoelens ervaart, schaamte met zich meebrengen, aangezien lustgevoelens kunnen worden opgevat als een teken van potentiële homoseksuele geaardheid.²¹ Het taboe op het hebben van seksuele contacten met mannen lijkt bij Surinamers, Turken en Marokkanen met een islamitische achtergrond een grotere rol te spelen dan bij Nederlandse slachtoffers.²² Ze zijn sneller geneigd om hun - al dan niet vrijwillige - seksuele ervaringen met mannen verborgen te houden, uit angst om voor homoseksueel te worden uitgemaakt en de familie-eer aan te tasten. Het voorkómen van schande wordt belangrijker geacht dan het beperken van de schade aan de eigen persoon als gevolg van seksueel misbruik en prostitutie.

De schatting is dat in Nederland tussen de 2% en 7% van alle jongens en tussen de 15 en 32 procent van alle meisjes voor hun 18^{de} jaar enige vorm van seksueel misbruik hebben ervaren.²³ Hoewel onderzoeken zelden een consistent beeld van de omvang van seksueel misbruik schetsen. Uit een uitgebreid literatuur overzicht van Watkins en Bentovim (1992)²⁴

²⁰ Amsterdams Centrum Buitenlanders, Projectplan Veilige haven: Homoseksualiteit en islam in een multiculturele samenleving, 2003. En: Conferentie Migratie, Etniciteit & Homoseksualiteit, Stichting IPOTH en Stichting SISO, 2000

²¹ Hussey, D.L., Strom, G., & Singer, M., Male victims of sexual abuse: an analyses of adolescent psychiatric inpatients. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 9, 1992, pag. 491-503. En: Dijkstra, S., Bij stukjes en beetjes. Mannen die als kind seksueel misbruikt zijn. (Tweede druk). Utrecht: Transact, 1996

²² Renout, F., Taboe op seksueel misbruik allochtonen. *Algemeen Dagblad*, 20 september 2000, pag. 5

²³ Draijer, N., Seksueel misbruik van meisjes door verwanten. Een landelijk onderzoek naar de omvang, de aard, de gezinsachtergronden, de emotionele betekenis en de psychische en psychosomatische gevolgen, Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, 1988. En: Beelen, J., Seksueel misbruik van jongens: onderzoek en hulpverlening, *VKMagazine*, 7, 1993, pag. 7-9. En: Frenken, J., Seksuele misdrijven en seksuele delinquenten. In: P.J. van Koppen, D.J. Hessing en H.F.M. Crombach, *Het hart van de zaak. Psychologie van het recht*, Deventer, Gouda Quint.

²⁴ Watkins, B., & Bentovim, The sexual abuse of male children and adolescents: a review of current research, *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 33, 1992, pag. 197-248

blijkt dat in Noord-Amerikaans onderzoek percentages van mannelijke en vrouwelijke slachtoffers van seksueel misbruik in de bevolking sterk uiteenlopen. Van Horn et al concluderen dat de zoekslag naar publicaties over seksueel misbruik van minderjarige jongens in Nederland, vergeleken met internationale publicaties over dit onderwerp, relatief weinig heeft opgeleverd.²⁵ De Nederlandse studies naar allochtone slachtoffers van seksueel geweld zijn overwegend kwalitatief van aard en belichten voornamelijk de vrouwelijke allochtone slachtoffers.²⁶

Van Horn et al geven aan dat de laatste decennia een trend zichtbaar wordt dat het aantal meldingen van seksueel misbruikte jongens lijkt toe te nemen. Geen reële toename, maar eerder als gevolg van een grotere alertheid bij hulpverleners en ouders, de grotere bereidheid van jongens (en mannen) om melding te maken van hun misbruikervaringen, de hogere prioriteit die politie en justitie geven aan seksueel misbruikzaken en betere voorlichting over jongens als slachtoffer van seksueel misbruik. Ook de media hebben invloed op de stijging van het aantal meldingen van mannelijke slachtoffers van seksueel misbruik.²⁷ In de Verenigde Staten werd reeds in de jaren 80 bij jongens een jaarlijkse meldingstoename van 1 procent geconstateerd.²⁸ In tegenstelling tot de Verenigde Staten, waar 'professionals' die beroepshalve met kinderen werken zoals artsen en jeugdhulpverleners vanaf 1976 verplicht zijn om (vermoedens van) seksueel misbruik te melden, kent Nederland slechts een *meldingscode* en is men derhalve niet verplicht om vermoedens van seksueel misbruik te melden.

²⁵ Horn, J.E. van [et al.], Aard en omvang seksueel misbruik en prostitutie minderjarige allochtone jongens: een verkennend onderzoek. Leiden: FORA, 2001, pag. 5 e.v.

²⁶ Deug, F., En dan ben je pas echt ver van huis: Turkse en Marokkaanse vrouwen en meisjes over seksueel geweld en de hulpverlening, Utrecht: Stichting tegen Seksueel Geweld, 1990. En: Marh , U., Tapu sj n, bedek je schande: Surinamers en incest, Amsterdam: Van Gennip, 2000

²⁷ Senten, M., Seksueel misbruik van jongens: hulp, advies en informatie, Tijdschrift voor Jeugdhulpverlening en Jeugdwerk, 5, 1993, pag. 38-41

²⁸ Outsem, R.E. van, Seksueel misbruikte jongens en mannen: gedoodverfde plegers?, Maandblad Geestelijke Volksgezondheid, 45, 1990, pag. 924-934

Aanbevelingen

1. In de notitie ‘Jongens huilen niet’ wordt geconstateerd dat er bij de problematiek van seksueel misbruik van allochtone jongens sprake is van een onderrapportage. Het probleem is groter dan uit de cijfers blijkt. Dit betekent dat artsen, hulpverleners, jongerenwerkers, onderwijzers en sleutelfiguren op korte termijn moeten worden toegerust seksueel misbruik van allochtone jongens te herkennen, te signaleren en aan te melden bij van overheidswege aangewezen instanties.
2. De westerse hulpverlening, inclusief de georganiseerde homobeweging, is niet ingespeeld op het onderscheid tussen homoseksuele identiteit en homoseksuele gevoelens, cq gedrag. Bovendien is de hulpverlening onvoldoende tot niet op de hoogte van cultuur en identiteit bepalende waarden als de rol van de familiebanden, gevoelens van eer en sociale status. Er is met spoed een inhaalslag nodig allochtone jongeren op te vangen die vanwege hun seksuele geartheid in conflict komen met hun sociale omgeving. Initiatieven vanuit de allochtone gemeenschappen voor opvang en doorverwijzing van allochtone jongens hebben hierbij de voorkeur.
3. In de notitie ‘Jongens huilen niet’ wordt geconstateerd dat er nauwelijks tot geen aangiften van allochtone jongens zijn die seksueel zijn of worden gebruikt. Wel zijn er meldingen, maar die resulteren weinig in daadwerkelijke aangiften. Ook wordt er niet of nauwelijks geregistreerd op etniciteit. De Politie Amsterdam-Amstelland registreert helemaal niet op etniciteit. De problematiek is hierdoor onzichtbaar geworden. Wil de politie deze problematiek beheersbaar maken, dan zal zij moeten registreren op etniciteit in een vergaande verfijning en speciale ambtenaren moeten aanstellen die hierop zijn geschoold en de problematiek als dusdanig herkennen, signaleren en aandringen op aangifte. Vervolgens zal de politie adequaat beleid moeten ontwikkelen om slachtoffers te behoeden voor repercussies uit met name de extra-familiale kring. Ook zal de politie moeten overgaan tot strenge vervolging van pedoseksuelen die betrokken zijn bij seksueel misbruik en hen bekend maken bij het grote publiek om herhaling te voorkomen.
4. Er heerst een taboe rondom seksueel misbruik en seksuele contacten met mannen bij allochtone jongens, met name met een islamitische achtergrond. Het voorkómen van schande wordt door de jongens belangrijker geacht dan het beperken van de schade aan de eigen persoon als gevolg van seksueel misbruik en prostitutie. Jongens die seksueel worden misbruikt moeten daarom een veilige uitweg hebben, zodat zij zowel uit de bestaande geweldssituatie kunnen komen alswel met zichzelf in het reine kunnen komen. Dit betekent dat in sommige gevallen speciale beschermingsprogramma's moeten worden ontwikkeld.
5. Naar seksueel geweld tegen allochtone jongens en mannen is geen systematisch en consistent onderzoek gedaan. Om de daadwerkelijke aard en omvang van deze problematiek te leren kennen zal van overheidswege opdracht gegeven moeten worden tot een uitgebreid multi-disciplinair survey, zal een systematische en consistente

registratie verplicht gesteld moeten worden en zullen op korte termijn bekende onderzoeksresultaten omgezet moeten worden in preventief en curatief beleid.

6. De problemen die mannelijke allochtone slachtoffers van seksueel misbruik ondervinden, zeker slachtoffers met een culturele achtergrond waarin een macho vorm van mannelijkheid overheerst, worden onvoldoende herkend door de hulpverlening en de georganiseerde homobeweging. De hulpverlening zal ook moeten kijken naar definities en behandelingsmethoden naast de Nederlandse autochtone context.